

Een vorm, waarvan de zoom van het bloemdek zwavelgeel is, werd naar den ontdekker Dr. J. BOSSCHA var. **Bosschái** genoemd.

Bladeren minder dan 1 $\frac{1}{2}$ maal zoo lang als breed, hart-cirkelvormig, met diep uitgeranden voet en kort toegespitsten, vrij spitsen top, 10-30 cM bij 14-29 cM, van onder ijl behaard, van boven kaal. Bloemen alleenstaand of paarsgewijs in d bladoksels, haar stelen al of niet met een rond schutblad. Bloemdek van buiten kaal, de buik omgebogen, de hals ongeveer even lang als de buik, niet met dezen vergroeid, zoom vlak, met 3 korte, breede, min of meer toegespitste lobben. Bloemdek van buiten groenachtig, van binnen in de keel met een purperen ring, de zoom purper geaderd. Vrucht langwerpig-rolrond, stomp 6-hoekig, 8-9 cM lang. Hoog klimmende heester, 3,00-6,00. Inheemsch in Noord-Amerika, op Java soms als sierplant in tuinen. *Duitsche Pijp-Dutchman's pipe, -Moffepijp, -Pijpekop.* . . . . . † A. Sípho L'HÉRIT.

BATAVIASCHE CAUSERIEËN.

V.

Elken dag was hij te zien; steeds zat hij op denzelfden tak van de Kembang Sepatoe struik, op het achtererf van de Prins-Hendrikschool. Stil als een standbeeld zat hij daar, loerde met scherp blik naar de in het felle zonlicht rondfladderende Glazemakers.

Daar strijkt een Tjapoeng op de punt van een takje neer, bliksemsnel schiet de felle roover op 't dier af en vliegt met zijn buit naar zijn observatiepost terug. Niet ver van de Kembang Sepatoe-struik groeit een Agaveplant met scherpe stekels aan de uiteinden der bladeren. Dat is zijn voorraadschuur, daar wordt het arme slachtoffer aan de scherpe stekels vastgeprikt. Opnieuw zit thans de sluwe jager op buit te loeren. Niet altijd stelt hij zich tevreden met de kleine glazemakers, doch een arm muschje zal spoedig moeten ondervinden, hoe scherp de stekels van de agave zijn.

De roover, waarde lezer, was een klauwier, hier meer bekend onder den naam van Bëntet. Hij komt te Batavia veelvuldig in onze tuinen voor. Vooral stille grasvelden vormen voor hem een geliefd jachtterrein.

Toen ik indertijd nog een leerling van de Prins-Hendrikschool was, had ik het genoegen elken dag een bëntet op de Kembang Sepatoe-struik te zien zitten. In het begin merkte ik hem niet op, doch op een dag zag ik doode sprinkhanen en glazemakers netjes opgeprikt aan de puntige uiteinden der bladeren van een agave, die daar ook groeide. Ik dacht dadelijk aan de bëntet en was van plan goed op te letten of daar ook zulk een felle roover verblijf hield.

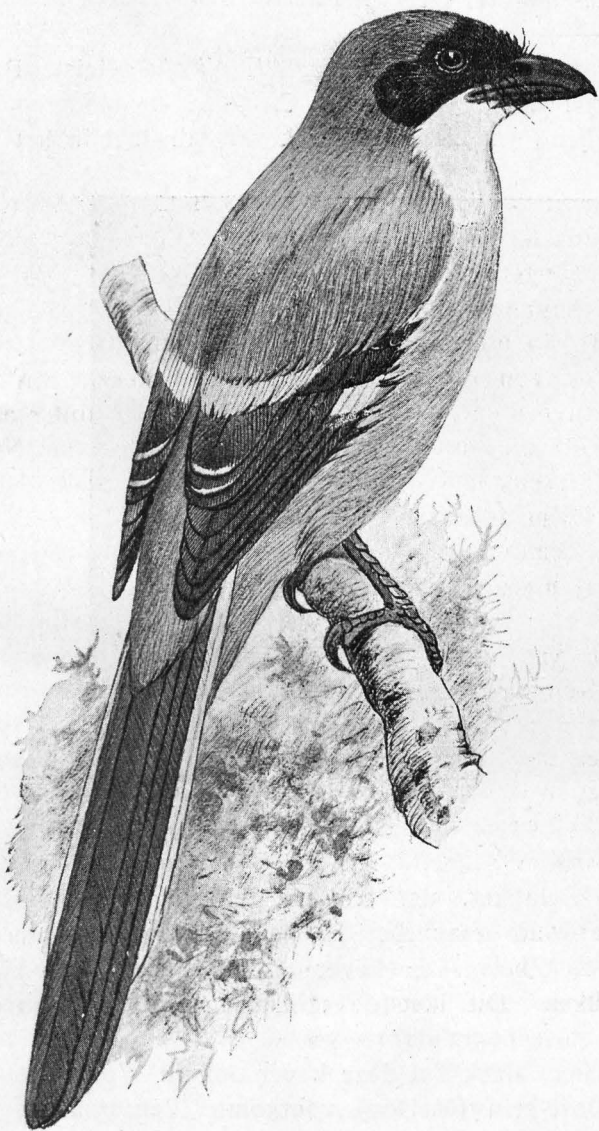
Op zekeren dag keek ik toevallig van mijn plaats naar buiten en zag hem op een neerhangenden tak zitten. Hij scheen hier al geruimen tijd een jachtterrein te bezitten, aangezien hij zich zoo vrij voelde op het erf van de school. Ik lette meer op dezen snaak en was tweemaal getuige van een aanval; een keer snapte hij een glazemaker, de tweede keer kreeg hij een jong muschje te pakken. Dit laatste gebeurde gedurende een vrij kwartier en was ik gelukkig bij machte tusschenbeide te komen; ik smaakte dan ook het genoegen 't arme muschje te redden.

Elken dag zag ik hem op zijn vaste plaats zitten, vooral tusschen 12 en 1 uur; juist als de zon het felst brandde, scheen onze roover in zijn element en dan was hij het meest actief.

De Bëntet *) is een klauwiersoort en een even groote roover als zijn Hollandsche collega. Hier komt hij veelvuldig voor zoowel in onze tuinen als buiten, waar men hem

*) (Cephaloponeus Bëntet). De afbeelding voor dit artikel werd welwillend afgestaan door Dr. K. W. DAMMERMAN; zij werd vervaardigd door den bekwamen Hollandschen teekenaar M. A. KOEKOEK.

dan dikwijls op de telegraafdraden of doode takken kan zien zitten, loerende op buit. Toen ik eens de sawah's opliep met hengelstok en vischmandje, zag ik in de kruin van een klein kemoening-boompje het nest van een bëntet. Ik liet een paar inlandsche jongens in den boom klimmen om te zien, of er eieren in zaten. Ja, er zaten er vier in. Ik nam er een om 't thuis uit te blazen. Nog zij medegedeeld, dat bij het uithalen der eieren beide vogels zich niet lieten afschrikken. Het broedende wijfje verdedigde haar toekomstig kroost heftig en gaf den jongen een paar flinke houwen met haar scherpen snavel. De eieren waren iets grooter dan een muschenei en vuil groenachtig wit gekleurd.

De bëntet

Het ligt in den aard van deze vogels, dat zij moeilijk tot vreten zijn te brengen, als zij gevangen zijn. Ik heb hem echter niet lang kunnen houden, aangezien zijn onderhoud tamelijk lastig was. Ik gaf hem dan ook spoedig de vrijheid terug.

Volgens HENDRIK VAN BALEN komt de bëntet ook op Sumatra voor, waar hij Siaras tjaritje en Boeroeng-papa of Tioep api heet.

De bëntet is fraai gekleurd. De bovenkop en nek zijn aschgrijs, het voorhoofd en de wangen zwart; de rug is vuil bruin, vleugels zwart met wit afgezet; de borst is roseachtig, de buik wit. De staartpennen, zwart met witte uiteinden, zijn tamelijk lang. Hij is iets grooter dan onze koetlang en heeft een roofvogelsnavel, de bovensnavel is nl. aan het einde iets gebogen.

Meestal heb ik de bëntet alleen aangetroffen, soms was hij samen met een andere, die waarschijnlijk 't wijfje was. Volgens VAN BALEN leeft de bëntet paarsgewijs en is hij steeds op zijn jachtterrein in de contramine met zijn soortgenooten, hij duldt geen concurrentie.

Hoewel de bëntet voor kleine vogels een gevaarlijke vijand kan zijn, vreezen de musschen hem niet zoozeer als men feitelijk wel verwachten zou; de zwaluwen zijn in het geheel niet bang voor hem. Eens heb ik een bëntet voor een troepje van vier zwaluwen op de vlucht zien gaan.

Een tamelijk jong exemplaar, dat door een inlandschen jongen met een blaaspijp werd geschoten, nam ik ter verpleging mee naar huis. Ik gaf hem sprinkhanen en andere insecten, doch in het begin wilde hij niets van het hem voorgelegde voedsel weten, Langzamerhand raakte hij met zijn lot verzoend en at van de aangeboden insecten.

De bëntets zijn over 't algemeen nuttige vogels, doordat zij tal van schadelijke insekten eten, hoewel zij zich nu en dan schuldig maken aan een aanval op kleine vogels*), doch dit kwaad weegt weer op tegen de vele slachtoffers, die zij onder de schadelijke insekten maken.

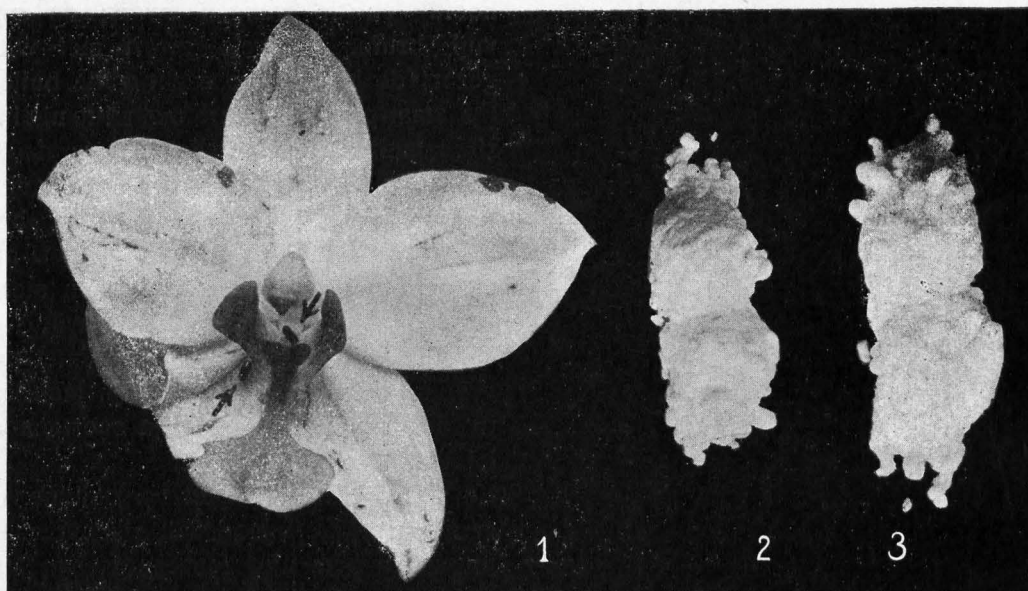
Te Buitenzorg, in 's Lands Plantentuin, heb ik verscheidene keeren deze vogels in den rozentuin gezien.

October 1917.

FR. J. VAN EEKHOUT.

HET GELE ORCHIDEEËNHAANTJE.

Niet genoeg, dat eene onzer aardigste aardorchideeën, *Spathoglottis plicata*, geteisterd wordt door het *Spathoglottiskevertje* (*Callispa duodecimmaculata* CH.), dat de bladeren vernielt, er is nog een andere orchideeënvijand van de orde der kevers, die het in het

Afb. 1. *Spathoglottis*bloem met 2 eieren bij $\times 7$ (vergroot).
„ 2 en 3. Schuimcocons, (vergroot).

bizonder op de bloemen voorzien heeft. Gelukkig, dat zoowel de kever als zijne nakomelingen niet zoo in het verborgen te werk gaan als de Hispide, waarover hier vroeger bijzonderheden werden medegedeeld. Zoowel de kever als de larven vallen gemakkelijk op en doen, onbeschaamd als ze zijn, niet de minste moeite om hun euveldaden te verbergen.

Op Padang waren ze algemeen en later bleek dat deze kever ook in West-Java (Buitenzorg), Midden-Java (Tjilatjap) en Oost-Java (Malang) voorkomt. Verder heeft JACOBSON ze te Tjandi bij Semarang opgemerkt. Het is een *Crioceris*-soort en wel naar alle waarschijnlijkheid *Crioceris subpolita* MOTSCH. De lezer herinnert zich uit het

(*) Wij gelooven, dat de Bëntêt meer debetposten op z'n rekening heeft; zoo zagen wij op Tjibodas kikkers op de agave geprikt. Misschien wil de heer BARTELS ons eens wat van de maaginhouden van deze soort vertellen.

Redactie.